

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

Dvb. 1. Quid sit promiſſio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

hoc ipso tacite consentit absolute in illam, nec videtur restringere consensum suum ad primum contractum. Numquam tamen hac sententia utendum extra casum grauisimae necessitatis, ob tenuem illius probabilitatem, ut dictum est.

78 Notandum est, ea quae diximus de matrimonio priuatim ratificando, intelligenda esse, quando antea in facie Ecclesiae contractum fuit, ita ut praesumeretur verum matrimonium, siue bona siue mala fide contrahentium: vel ubi decretum Concilij de parcho & testibus adhibendis non est promulgatum.

79 Dico Quarto, Si actus solum fuit irritus ratione solemnitate iure requisita; pro foro conscientiae, probabile est, non opus esse alia ratificatione, quamuis pro foro externo requiratur illa solemnitas. Ratio est; quia quando agentes sunt per se

habiles, & adest plenus eorum consensus, probabile est actum in foro conscientiae esse validum, ita ut neutra pars ante sententiam teneatur illum rescindere. de quo vide infra cap. 19. num. 32. & sequentibus. Vnde Siluest. v. Electio, l. n. 11. *Si electio tenet iure naturali, puta quia interuenit consensus eligentium; sed non tenet iure positivo, quia omnia fuerunt substantialia; secundum Innocent. quem communiter sequuntur DD. in cap. Quod sicut, de electione, si confirmetur electus, est verus Praelatus, & non tenetur in foro conscientiae resignare.* In contractibus autem certum est, non teneri rescindere ante petitionem partis, itaque parte non urgente, non opus est ratificatione. Quomodo ratificanda sit professio quando interuenit impedimentum, dicitur infra capite 41. dubitatione 7. num. 65. & 66.

CAPVT DECIMVM OCTAVVM.

De Promissione, & Donatione.

Habet Dubitationes 17.

D V B I T A T I O P R I M A.

Quid sit Promissio.

- 1 **N**OTANDVM est, Nomen promissionis esse generale, posseque extendi ad omnes contractus, sicut & nomen stipulationis: possum enim promittere rem aliquam sub aliquo onere, (v.g. ut detur pretium aut res alia) vel gratis. Verum hic loquimur de *promissione gratuita*, qua aliquid promittitur gratis ex liberalitate vel gratitudine; quae sic describi potest: *Promissio simplex* est deliberata & spontanea fidei obligatio, facta alteri de re quapiam bona & possibili. Dico *deliberata*, nempe plena deliberatione seu attentione, qualis requiritur ad peccatum mortiferum, ad meritum, & ad votum validum, ut recte Nauarrus cap. 18. num. 7. Vnde si quis promittat aliquid cum semiplena deliberatione, non satis aduertens quid faciat; non obligatur ad implendum, ne sub veniali quidem. Ratio est, quia cum haec obligatio sit onus quoddam, quod sponte suscipitur, non debet censei cuiquam impositum, nisi perfecte in illud consenserit; quod non fit absque perfecta deliberatione seu animaduersione quid agas. deinde quia alioquin non est actus perfecte humanus. vnde sequitur, etiam votum Deo factum cum imperfecta deliberatione, non obligare ne sub veniali quidem, quamuis violentatio voti validi, facta ex imperfecta deliberatione, venialis sit. de quo infra cap. 40. dub. 1.
- 2 **Q**uid promissio. Debet esse deliberata.
- 3 **V**otum.
- 4 **S**pontanea.

(saltem in foro conscientiae) etiam si metus ille leuis fuerit, iuxta Siluestrum v. Restitutio. 2. §. Se primò. & Nauarr. cap. 17. num. 30. ratio est, quia qui metu etiam leui vel fraude extorquet promissionem, iniuriam facit; vnde ratione iniuriae potest promissor non soluere promissum. de quo plura diximus cap. 17. dubit. 6.

Dico *obligatio fidei*, quia non sufficit dicere, Ego faciam, significando solum voluntatem faciendi; sed oportet ut fides detur & obligetur, id est, ut homo se obliget alteri ex virtute fidei, seu fidelitatis; ut recte Soms l. 7. de Inst. q. 1. art. 2. vnde etiam non est satis dicere, Ego promitto me hoc facturum, si solum intendat significare animi sui propositum; non autem dare fidem, ut saepe fit. Si tamen ex tali modo loquendi alter deciperetur cum notabili suo detrimento; teneretur ille sub peccato mortali implere, quod verborum specie promissit; ut docet Nauarrus cap. 18. num. 6. quia non implendo, daret causam damni. Similiter non sufficit dicere, Ego promitto me facturum quidquid iusseris; si id dicas ut affectum tuum & animi promptitudinem ad alteri placendum teneris; non autem ut te illi obliges: quod etiam frequens est inter homines. Ratio est, quia haec & similes formulae loquendi saepe vsurpantur voluntatis vel testandi animi causa, non autem ex intentione se absolute obligandi. vnde tunc absolute non obligant. cum enim omnis vis obligandi promissionis sit ab intentione, non possunt ultra intentionem obligare. Vide Nauarr. comment. de datis & promissis pro iustitia, &c. num. 22. & 23.

6 **D**ices, Quid si promissor sit dubius, quo animo verbis promissoris vsus sit?

Resp.

7
in dubio.

Resp. In vtroque foro inclinandum esse in eius fauorem; quia in dubio non est imponendum onus, quod, nisi sponte, non suscipitur. Ita multi Doctores. Verius tamen puto, si verba expressam promissionem præ se ferunt, in dubio in vtroque foro interpretandum valere, & obligationem induci, maximè in voto. Ratio est; quia quando verba sunt promissoria, non est præsumendum defuisse animum promittendi, cum hic ex natura rei adesse soleat: nisi de contrario, saltem per rationes probabiles constet; vel nisi verba sint talia, vt cum talibus circumstantiis non minùs soleant vsurpari aliter quàm promissorie. Neque tunc imponitur onus dubium, sed moraliter certum. Confirm. quia hic non est par eaditio promissoris & promissarij; nam constat de verbis promissionis, quæ fauent promissario; ergo hæc seruanda, nisi aliunde constet defuisse animum.

8 Dico, De re quapiam bona, vt excludatur promissio operis quod sine peccato præstari nequit; quia nulla potest contrahi obligatio ad id quod sine peccato præstari non potest, vt patet ex c. vlt. de pactis; id enim contradictionem implicat. sic enim fieret vt idem esset peccatum & virtus, bonum & malum; & vt homo peccaret non minùs omittendo peccatum, quàm faciendo.

Dices, Ergo promissio prodiga non obligat, cum profusio rerum suarum sit opus malum.

9
Promissio prodiga.

Resp. Plerique DD. expressè concedunt, promissionem, qua parte prodiga est, non obligare; idque verum esse quidam aiunt, etiam si iuramento confirmata sit. Ita enim docet Sotus lib. 4. de Iust. q. 7. art. 1. ad 2. & Bañes q. 62. art. 5. dub. 5. Quam sententiam quibusdam euentis veram esse. Primò, Quando ita est prodiga, vt eius executio absolute sit illicita. hanc enim rationem in probanda sententia sua prædicti DD. adferunt. Secundò, Quando aliquid est promissum in modum pretij, nec promissor aliter intendit dare, tunc enim non tenetur ad excessum, nisi iuramentum interuenierit; vt patet in promissione vsurarium & pretij enormis. Denique, Quando meritò præsumi potest, promissorem fuisse deceptum, aut promissionem non fuisse omnino liberam. alioquin si nihil horum intercedat, & executio sine peccato fieri possit, non video, cur promissio prodiga non obliget; maximè iuramentum accedente, etiam si ipsa imprudenter & cum peccato facta fuerit. multa enim imprudenter & cum peccato fiunt, quæ tamen facta tenent, nec facile rescindi possunt: vt si puella nobilis, contra voluntatem parentum, & cum familia indignatione promittat nuptias ignobili & pauperi, peccat quidem promittendo, tamen verè obligatur. Pari modo etiam si promissio aliquando peccatum sit ob circumstantias, vel quia prodiga; tamen fieri potest, vt impletio eius peccatum non sit. suppono enim rem esse in plena potestate promittentis, neque illam alteri priori debitam. Ratio est; quia etsi prodiga largitio, quæ est executio promissionis, peccatum sit, dum adhuc liber es, & nondum obstrictus; tamen postquam te obligasti promissione vel iuramento, non est peccatum, sed actus iustitiæ; vel fidei; vel religionis, prout te intendisti obligare; neque amplius habet immediatè rationem donationis, sed solutionis debiti. Sicut enim prodiga donatio, incipiens à traditione, dominium transfert; ita prodiga promissio ius tribuit,

16
Executio non est peccatum.

quo iure in altero iam posito, teneris promissum soluere, si nihil prædictorum impediatur. In hanc sententiam intelligo Sancium lib. 1. de Matrimonio disp. 14. & Molinam disp. 271. & quosdam alios Doctores.

DUBITATIO II.

Quid sit donatio, & quomodo differant donatio, promissio, pollicitatio, pactum, & stipulatio.

Notandum est, nos hic loqui de donatione gratuita, quæ fit vel ex mera liberalitate, vel etiam ex gratitudine. Hæc definitur solet, *Datio liberalis*. Per *datationem* intelligitur actio donantis, natura sua sufficiens ad dominium transferendum, quæ fit vel traditione rei, vel verborum officio. Est enim duplex donatio: alia incipit à reali traditione, vt quando res ipsa simul traditur; & hæc est completa donatio, transferens dominium: alia incipit à promissione, vel à verbali traditione; vt cum dico, Do tibi meum equum, qui absens est. Hæc donatio verbalis natura sua sufficiens est ad dominium transferendum; tamen Iure positio impeditur, ne dominium transferat, nisi secuta reali traditione; vt dictum est cap. 3. dub. 3. Vnde si quis rem sic donatam Petro, donaret aut venderet Paulo, & eidem traderet; Paulus acquireret illius rei dominium, & Petrus solum haberet actionem personalem in donatorem, vt compenset rei æstimationem; quia per donationem verbalem, non secuta reali traditione, non fuit translatum dominium in Petrum, sed solum concessum ius ad rem, tribuens actionem personalem; in Paulum autem per traditionem realem translatum est dominium. vide infra cap. 21. dubit. 19.

11
Duplex donatio.

12

Dicitur liberalis datio; quia neque fit tamquam Iure debita, neque vt aliquid reddatur tamquam Iure debitum. vnde excluditur omnis donatio, quæ habet rationem solutionis debiti; vel permutationis; neutra enim est liberalis.

13
Liberalis.

Dico, *Tamquam Iure debita*, quia bene fieri potest tamquam debita ex gratitudine, quæ donatio remuneratoria dicitur. non enim repugnat, aliquid dari ex liberalitate, & ex gratitudine; cum liberalitas sit dispositio necessaria ad gratitudinem. nemo enim potest esse gratus in benefactoribus, nisi sit liberalis. Imò eadem donatio simul ex affectu liberalitatis & gratitudinis sequi potest. Potest enim quis in donando vtriusque virtutis bonum & laudem spectare. Vt ergo dicatur liberalis, sufficit vt non sit debita ex iustitia, neque ad tale debitum alteri imponendum ordinetur. Quæ tamen merè liberalis est, non fit ex gratitudine, sed affectu solius liberalitatis.

14

Ex his patet, quomodo distinguantur promissio & donatio. Promissio enim natura sua (id est, seposito Iure positio) non habet vim transferendi dominij: donatio verò, etsi tantum verbis fiat, habet. Ratio est, quia promissio respicit donationem futuram: donatio verò est translatio rei in alterum in presenti, posito tamen Iure, quo impeditur translatio dominij per donationem verbalem, parum videtur interesse inter hanc donationem & promissionem.

15

Discrimen promissionis & donationis.

Pollicitatio est offerētis solius promissum; L. 3. de Pollicitatio.

16

Pollicitatio.